कक्षा १

मेरो गोदावरी

विषय सूची

एकाइ १ ः म र मेरो परिवार ---------- 1

पाठ-१ः आदर सत्कार तथा माया ---------- 1

एकाइ २ः मेरो दैनिक जीवन ---------- 4

पाठ १ ः विद्युतीय सामाग्रीहरु ---------- 4

पाठ २ः सडक सुरक्षा ---------- 8

एकाइ ३ : हाम्रो समुदाय ---------- 12

पाठः-१ः समुदायको परिचय ---------- 12

पाठ ३ : मातृभाषा ---------- 14

पाठ ४ : नातागोता तथा अभिवादन ---------- 15

पाठ ५ : स्थानीय संघसंस्थाहरु ---------- 17

पाठ ६ : मेरो विद्यालय ---------- 18

एकाइ ४ : हाम्रो वातावरण ---------- 19

पाठ १ : जडीबुटी ---------- 19

पाठ २ : विपद् ---------- 22

पाठ ३ : सरसफाई ---------- 25

एकाइ ५ : हाम्रो संस्कृति ---------- 29

पाठ १ः हाम्रा चाडपर्व र खानेकुराहरु ---------- 29

पाठ २ः हाम्रो पहिरन ---------- 31

पाठ ३ : हाम्रा परम्परागत गीत तथा बाजाहरु ---------- 32

पाठ ४ : हाम्रो संस्कार ---------- 33

एकाइ ६ः हाम्रो वरपरको संसार ---------- 34

एकाइ ७ : हाम्रा क्रियाकलाप ---------- 42

पाठ १ः स्थानीय खेल ---------- 42

पाठ २ः हाम्रा परम्परागत पेशा व्यवसाय ---------- 44

पाठ ३ः स्थानीय प्रविधि ---------- 46

एकाइ १ : म र मेरो परिवार

पाठ-१ः आदर सत्कार तथा माया

(क) हेरौँ, पढौँ र बुझौँ

गीताः मेरो सानो परिवार छ। मेरो परिवारमा आमा, बा, म र मेरो भाइ छौँ।

एकछिन गीत गाऔँ :

ठूलालाई आदर सत्कार
सानालाई माया,
कहिले हुन्छ घाम
कहिले हुन्छ छाँया ।

आमा, बुवा हाम्रै दायाँ बायाँ
दिदीलाई आदर गर्छु
भाइलाई गर्छु माया,
ठूलालाई आदर ....(दोहोऱ्याउने)

अभ्यास

अ. आदर साथ बोल्दा प्रयोग गरिने शब्दहरुमा गोलो घेरा (◯) लगाउनुहोस् ।

(हजुर)	तपाईं	तिमी	तँ
तपाईंको	तिम्रो	हजुरको	

आ. अभिवादन गर्दा प्रयोग गरिने शब्दहरुमा गोलो घेरा (◯)लगाउनुहोस् ।

ढोग	नमस्कार	घाम	प्रणाम
छाया	जयमसिह	राम राम	पानी
सलाम	छाया	सेवालागि	सिताराम

इ. उत्तर भन्नुहोस् ।

१. तपाईंको परिवारमा को को हुनुहुन्छ ?

२. आफूभन्दा ठूलालाई के गर्नुपर्छ ?

३. आफूभन्दा सानालाई के गर्नुहुन्छ ?

एकाइ २ः मेरो दैनिक जीवन

पाठ १ ः विद्युतीय सामाग्रीहरु

हेरौँ र चिनौँ

घरमा प्रयोग हुने विद्युतीय सामाग्रीहरु

विद्यालयमा प्रयोग हुने विद्युतीय सामाग्रीहरुः

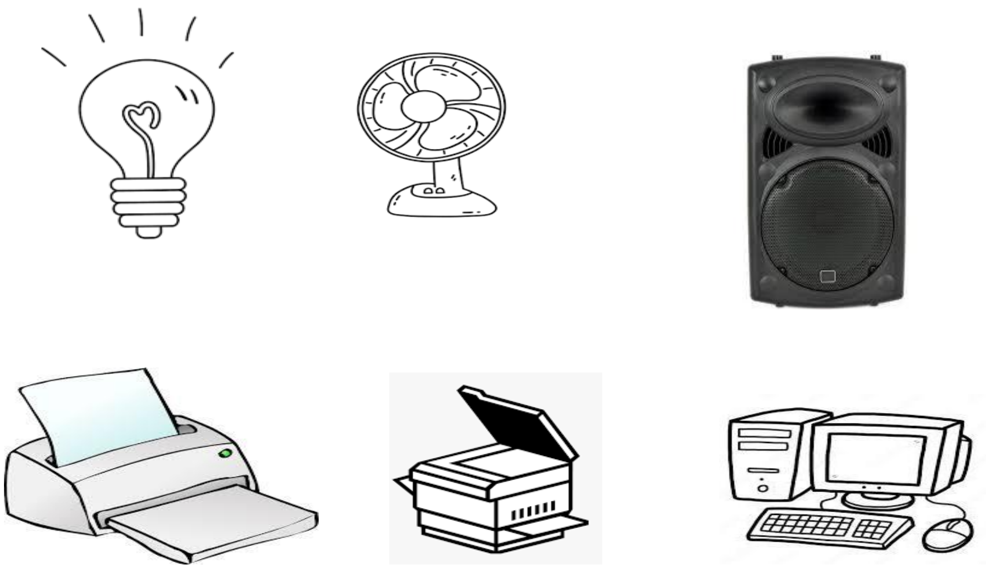

अभ्यास

अ. विद्युतबाट चल्ने उपकरणमा गोलो घेरा ◯ लगाउनुहोस् ।

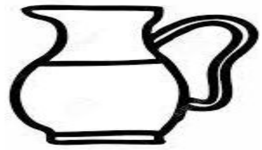

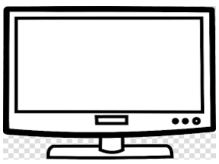

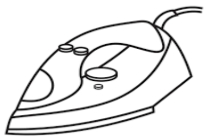

आ. जोडा मिलाउनुहोस् ।

राइस कुकर

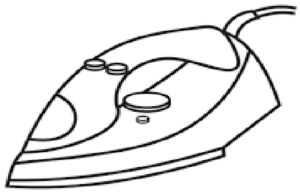

फ्रिज

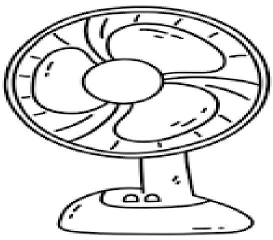

पंखा

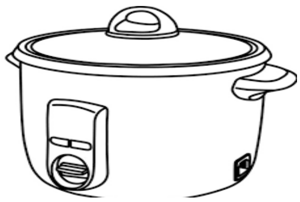

इस्त्री

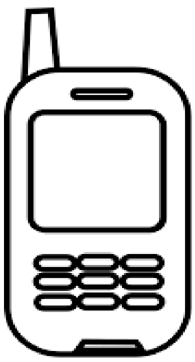

मोबाइल

इ. तलका प्रश्नहरुको उत्तर भन्नुहोस् ।

१. तपाईंको घरमा प्रयोग गरिने विद्युतीय उपकरणहरु के-के छन् ?

२. तपाईंको विद्यालयमा विद्युतीय उपकरणका साधनहरु के के छन् ?

ई. थोप्ला जोडी तलको चित्र पुरा गरी नाम लेख्नुहोस् ।

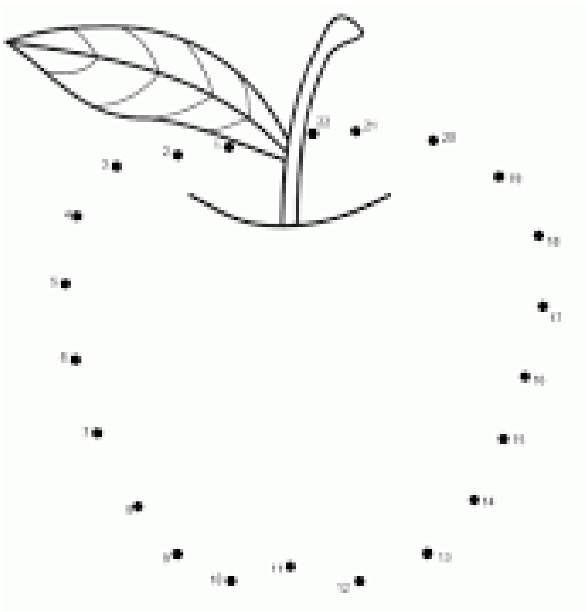

पाठ २: सडक सुरक्षा

हेरौं र चिनौं

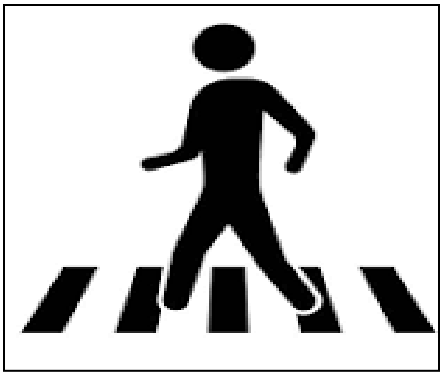

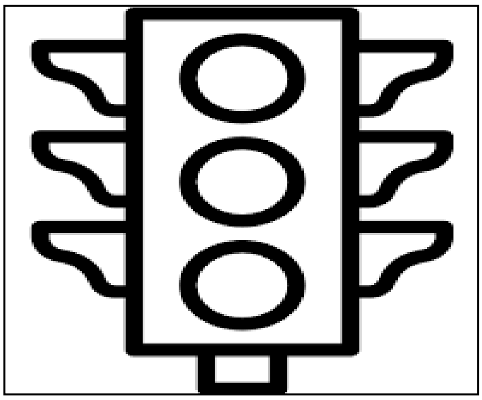

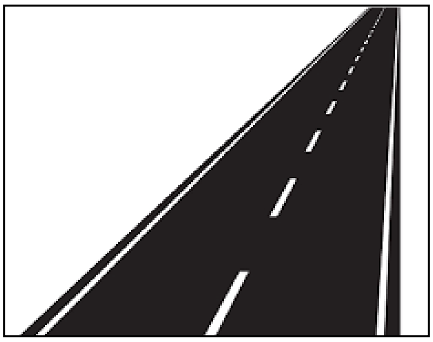

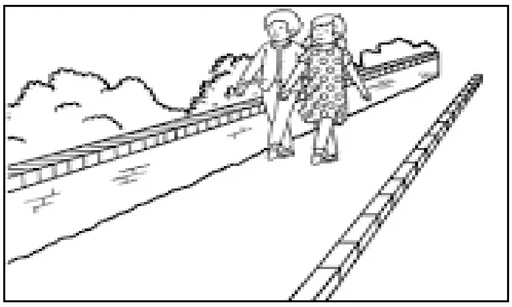

उमा बाबासँग बजार गइन् ।
बजारमा भिड थियो । उमा र बाबा
भिडमा छुट्टिनु भयो ।
उमाले बाबालाई खोज्दै जाँदा पछाडी
बाट गाडी आई ठोक्यो
र उमालाई खुट्टामा चोट लाग्यो ।
बाटो काट्दा सावधानी
नपुगाएकोले उमालाई चोट लागेको हो ।

अभ्यास

अ. उत्तर दिनुहोस् ।

१. उमा कोसँग बजार गइन् ?

२. उमालाई कसरी चोट लाग्यो ?

३. उमालाई कहाँ चोट लाग्यो ?

आ. जोडा मिलाउनुहोस् ।

जेब्रा कस

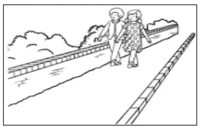

सडक पेटी

मोबाइल सेट

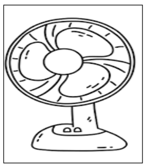

पंखा

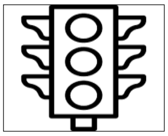

ट्राफिक लाईट

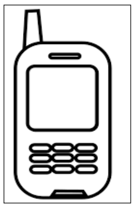

इ. ठिक भए ठिक (✓) वेठिक भए (✗) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

क) हामीले सडक पेटी बाट हिड्नुपर्छ ।

ख) जथाभावी बाटो काट्नु राम्रो बानी हो ।

ग) बाटोमा हिड्दा साथीसँग जिस्किदै हिड्नुपर्छ ।

घ) पंखा एउटा विद्युतीय साधन हो ।

ङ) मादल विद्युतबाट चल्ने साधन हो ।

क्रियाकलाप:

ट्राफिक लाइटको चित्र बनाउनुहोस् ।

एकाइ ३ : हाम्रो समुदाय

पाठः-१: समुदायको परिचय

चित्र हेरी उत्तर दिनुहोस् ।

चित्र क

चित्र ख

चित्र ग

१. चित्र 'क' मा कुन समुदाय देखाइएको छ भन्नुहोस् ।

२. चित्र 'क' र चित्र 'ख' मा भएका समान क्रियाकलापहरु के के छन् ? भन्नुहोस् ।

३. चित्र 'ग' मा देखाइएको समुदाय कुन होला ? भन्नुहोस् ।

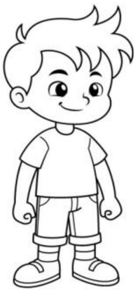

मेरो नाम गौरव भट्ट हो । म श्रीपुरमा बस्छु । म पहाडी समुदायमा बस्छु ।

मेरो नाम सलिना चौधरी हो । म फकलपुरमा वस्छु । फकलपुरमा थारु समुदायको बस्ती छ ।

अ. तलका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् ।

१) तपाईं कुन समुदायमा बस्नुहुन्छ ?

२) गौरव कहाँ बस्छन् ?

३) सलिनाको समुदायको नाम भन्नुहोस् ।

पाठ २: सामाजिक विकृतिहरु

माथिका चित्रहरु अध्ययन गरी सोधिएका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् ।

क) चित्रमा के के देख्नुभयो ? भन्नुहोस् ।

ख) तपाईंको समुदायमा विवाह गर्दा दाइजो दिने चलन छ कि छैन ?

ग) तपाईंको समुदायमा रहेका कुनै दुई सामाजिक विकृतिका नामहरु भन्नुहोस् ।

पाठ ३ : मातृभाषा

मेरो नाम हरि प्रसाद चौधरी हो । म १ कक्षामा पढ्छु । मेरो घरमा थारु भाषा बोलिन्छ ।

मेरो नाम विपना कुँवर हो । म पनि कक्षा १ मा पढ्छु । मेरो घरमा डोटेली भाषा बोलिन्छ ।

अ. तलका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् ।

१) तपाईंको नाम के हो ? भन्नुहोस् ।

२) तपाईंको घरमा कुन भाषा बोलिन्छ ?

३) तपाईंको साथीको मातृभाषा कुन हो ?

४) तपाईंको समुदायमा बोलिने कुनै दुई मातृभाषाको नाम भन्नुहोस् ।

पाठ ४ : नातागोता तथा अभिवादन

नेपाली शब्द	थारु भाषा	राना भाषा
बाबा	बाबा	दौवा (दाउ)
आमा	दाई	अइया (आई)
काका	काका	कक्कु
काकी	काकी	काकी
हजुरबुवा	बुदु	दादो
हजुरआमा	बुदी	दादी
दाजु	दादु (दादा)	ददा
दिदि	दिदि	दिदि
भाइ	भइया	भैया (भैलु)
बहिनी	बाबु	बहिनिया
नमस्कार	राम राम	राम राम
ढोग	ढोग	ढोग
आर्शिवाद	आशिष	आशिष

अभ्यास :

जोडा मिलाउनुहोस् ।

समूह क	**समूह ख**
आमा	दादी
हजुर आमा	दाई
दाजु	बाबु
बहिनी	ददा
बाबा	राम राम
नमस्कार	दाउ

पाठ ५ : स्थानीय संघसंस्थाहरु

चित्र हेरी चिन्नुहोस् ।

क्रियाकलाप :

आफ्नो समुदायभित्र रहेका कुनै तीन संघ संस्थाहरुको नाम भन्नुहोस् ।

पाठ ६ : मेरो विद्यालय

अ. खाली ठाउँ भरौं ।

१) मेरो विद्यालयको नाम .... हो ।

२) मेरो विद्यालय गोदावरी नगरपालिका वडा नं. ....मा पर्दछ ।

३) मेरो कक्षा शिक्षक .... हुनुहुन्छ ।

४) मेरो विद्यालयको प्रधानाध्यापकको नाम .... हो ।

क्रियाकलाप:

तपाईंलाई आफ्नो विद्यालय कस्तो लाग्छ ? साथीहरुसँग छलफल गर्नुहोस् ।

एकाइ ४ : हाम्रो वातावरण

पाठ १ : जडीबुटी

हेरौ र चिनौः

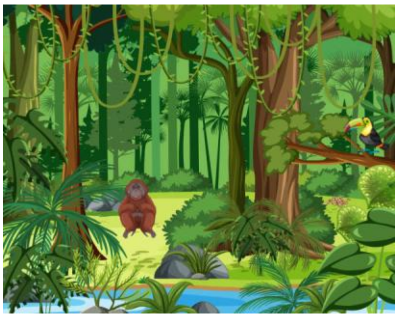

वनजंगल

खोलानाला

जडिबुटी

माथिको चित्रमा के-के देख्नुहुन्छ ? साथीहरुलाई वा शिक्षकलाई सुनाउनुहोस् :

जडिबुटीको परिचय र घरमा प्रयोग हुने जडिबुटी

हेरौं, पढौं र बुझौं :

तुलसी

गुर्जो

घिउकुमारी

बेसार

टिमुर

निम

हाम्रो घर/बारीमा धेरै प्रकारका बोट-बिरुवाहरु देख्न पाइन्छन् । यहाँ तुलसी, नीम, घिउकुमारी, गुर्जो, बेसार र टिमुरको बोटका चित्रहरु छन् । यी सबै औषधीय गुण भएका

बोट-बिरुवा हुन् । औषधीय गुण भएका बोट-बिरुवा जडिबुटी हुन् । हाम्रो वरपर रहेका सबै कुरालाई वातावरण भनिन्छ ।

चित्र हेरौँ र चिनौ :

....

....

....

....

....

....

....

....

....

अभ्यासः

अ. तपाईंको घरमा भएका जडिबुटीमा गोलो घेरा ◯ लगाउनुहोस् :

गुर्जो	मकै	धनिया	धान	जौ	कोदो
बेसार	बिरालो	तुलसी	केरा	घिउकुमारी	रायो
दालचिनी	लाही	टिमुर	आलु	धतुरो	

क्रियाकलापः

शिक्षकसँगै विद्यालय वरपर अवलोकन गरेर त्यहाँ भएका जडीबुटीहरुको नाम लेख्नुहोस् ।

१ .... २............................ ३ ....

४. .... ५ .... ६ ....

पाठ २ : विपद्

१. विपद्को परिचय

(क) हेरौं, पढौं र बुझौं :

भूकम्प

डुबान

हावाहुरी

चट्याङ

आगलागी

बाढी

बाढी/पहिरो, डुबान, भूकम्प, हावाहुरी आदिलाई विपद् भनिन्छ ।

२. विपद्जन्य घटनाहरु

पढौं र बुझौं ।

प्राकृतिक रुपले आइपर्ने दुखद घटना प्राकृतिक प्रकोप हो । प्राकृतिक प्रकोपलाई नै विपद् भनिन्छ । बाढी/पहिरो, डुबान, भूकम्प, हावाहुरी, आगलागी, चट्याङ आदि प्राकृतिक प्रकोप हुन् । प्राकृतिक प्रकोपले गाउँ-घरमा विपद् ल्याउँछ ।

३.स्थानीय स्तरका विपदहरु :

अ) आगलागी

आ) चट्याङ

इ) भूकम्प

ई) हावाहुरी

उ) पहिरो

ऊ) डुबान

हामीले बसोबास गर्ने गाउँघर वा नगरमा हुने विपद्हरु स्थानीय स्तरका विपद् हुन् ।

अभ्यासः

अ) खाली ठाउँ भर्नुहोस् :

१) प्राकृतिक प्रकोपलाई .... भनिन्छ । (दुर्घटना/विपद्)

२) भूकम्प आएमा .... तिर जानुपर्छ । (कोठा/खुला मैदान)

३) हावाहुरी चलेको समयमा घर .... बस्नुपर्छ । (बाहिर/भित्र)

(४) आगोसँग जथाभावी .... । (खेल्नुपर्छ/खेल्नु हुँदैन)

आ. धर्सो तानेर जोडा मिलाउहोस् :

चित्रहरु	**शब्दहरु**
	आगलागी
	हावाहुरी
	डुबान
	चट्याङ
	भूकम्प

क्रियाकलापः

विपद् भित्र कुन-कुन घटना पर्दछन्, लेख्नुहोस् :

१. आगलागी

२. ....

३. ....

४. ....

५. ....

६. ....

७. ....

पाठ ३ : सरसफाई

१.व्यक्तिगत सरसफाईःआफ्नो सरसफाई आफै गर्ने कार्यलाई व्यक्तिगत सरसफाई भनिन्छ ।

हेरौं र भनौं :

(अ) चित्रमा के-के देख्नुभयो ?

(आ) तपाईंको घर-आगन क-कसले सफा गर्नुहुन्छ ?

(इ) घरबाट निस्केको फोहोर कहाँ फाल्नुहुन्छ ?

(ई) सरसफाई गरिसकेपछि हात के ले धुनुपर्छ ?

२. सफा रहने बानी ।

पढौं, हेरौं र सिकौं :

मेरो नाम शान्ति हो । म गोदावरी नगरपालिका वडा नं. १ मा बस्छु । म कक्षा १ मा पढ्छु । म बिहान ५ बजे उठ्छु र साबुन पानीले हात मिचिमिचि धुन्छु । त्यसपछि ब्रसले दाँत सफा गर्छु । नङ लामो भएमा काट्छु । बिहान नियमित नुहाउने गर्छु । कपालमा तेल लगाएर कोर्छु । सधै सफा लुगा लगाएर विद्यालय जान्छु ।

अ. माथिको चित्रमा शान्तिले के-के गर्छिन्, साथीलाई सुनाउहोस् :

आ. तपाईंले दैनिक सरसफाईमा प्रयोग गर्ने सामानहरुको नाम साथीहरुलाई सुनाउनुहोस् ।

इ. तपाईंको शिक्षकले के भन्दैहुनुहुन्छ, पढौं र बुझौं :

बिहानै उठेर दैनिक सरसफाईको कार्य गर्नुपर्छ । सकेसम्म आफ्नो अंगहरुको सरसफाई आफैले गर्नुपर्छ । आफ्नो सरसफाई आफैले गर्नुलाई नै व्यक्तिगत सरसफाई भनिन्छ ।

अभ्यास

तलका प्रश्नहरुको उत्तर भन्नुहोस् :

(अ) बिहानै उठेर के गर्नुपर्छ ?

(आ) कस्तो कार्यलाई व्यक्तिगत सरसफाई भनिन्छ ?

३. तपाईंको घरमा सरसफाईमा प्रयोग हुने सामानहरुमा गोलो घेरा लगाउनुहोस् :

साबुन	कुचो	कैची	डस्टबिन	किताब	ब्रस	डिटोल
फिनायल	टेबुल	नङ्कटर	चप्पल	सोडा	टुथपेष्ट	
काइँयो	झोला					

जोडा मिलाऊ :

(ज) तपाईंको घरमा दैनिक सरसफाईमा प्रयोग गरिने सामानहरुको नाम लेख्नुहोस् :

झाडु ....

....

....

....

हेरौँ र अभ्यास गरौँ :

हात धुने तरिका

एकाइ ५ : हाम्रो संस्कृति

पाठ १: हाम्रा चाडपर्व र खानेकुराहरु

हेरौं र साथीहरुसंग छलफल गरौं

चित्र नं. १

चित्र नं. २

चित्र नं. ३

चित्र नं. ४

चित्र नं. ५

चित्र नं. १ मा कुन पर्व मनाइरहेका छन् ?

(अ) चित्र हेरी खानेकुरा चिन्नुहोस् ।

(आ) जोडा मिलाउनुहोस् ।

दशैं	मिसौला
ओल्के	ढिकी/खेरिया
माघी	डुक्का
होली	सेलरोटी
विसु	मासु/चिउरा

क्रियाकलाप :

तपाईंको घरमा कुन-कुन चाडपर्वमा के-के खानेकुरा पकाइन्छ ? अभिभावकलाई सोधेर लेख्नुहोस् ।

दशैं ....

पाठ २: हाम्रो पहिरन

(अ) हेरौं र चिनौं

पोशाक र गहना हेरी कुन-कुन समुदायका मानिस हुन् ? चिन्नुहोस् ।

चित्र नं. १

चित्र नं. २

चित्र नं. ३

चित्र नं. ४

(आ) खाली ठाउमा लेख्नुहोस् ।

मेरो नाम .... हो । मेरो घर गोदावरी नगरपालिका वडा नं. .... मा पर्दछ । मेरो गाउँको नाम .... हो । मेरो घरमा .... पर्व मनाइन्छ । त्यस दिन हामी .... खान्छौँ । .... पर्वमा हामी .... लुगा लगाउँछौँ ।

क्रियाकलाप

आफूलाई मनपर्ने एउटा पोशाकको चित्र बनाई रङ्ग भर्नुहोस् ।

पाठ ३ : हाम्रा परम्परागत गीत तथा बाजाहरु

समूहमा मिलेर गीत गाउनुहोस् ।

गौरापर्व आयो
खुसियाली छायो
दशै तिहार आउँदा
यो मन रमायो ॥

तिहारमा देउसी
माघीमा सखिया
वेतीयाको घरमा
होरी खेलौंला ॥

(अ) हेरौं, चिनौ र लेखौं

(आ) आफ्नो घरमा भएका बाजाको नाम लेख्नुहोस् ।

....

....

क्रियाकलापः

कुनै एउटा बाजाको चित्र बनाई रंङ्ग भर्नुहोस् ।

पाठ ४ : हाम्रो संस्कार

(अ) चित्र हेरौं र छलफल गरौं ।

यस चित्रमा के भईरहेको छ ?

यस चित्रमा के-के देख्नुभयो ?

के तपाईं पनि जन्मदिन मनाउनुहुन्छ ?

(आ) रमिता र कलावती मिल्ने साथी हुन् । आज दुवै जना विद्यालयमा आएका छैनन् । आज रमिताको दिदीको विवाह हो । विवाहमा दुलहा सहित धेरै जना जन्ति पनि आएका छन् ।

तलका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् ।

- आज कसको विवाह हो ?

....

- विवाहमा को-को आएका छन् ?

....

एकाइ ६: हाम्रो वरपरको संसार

कविता

१. सुन्नुहोस् र लय मिलाई गाउनुहोस् ।

मेरो सानो गाउँमा

भगवतीको मन्दिर छ ।

मन्दिरको छेउमा टोपीढुंगा छ ।

जन्मदर्ता गर्न वडा कार्यालय जाम ।

विद्यालय गएर लेखौँ हामी नाम ।

पाठ : १ मेरो गाउँ

१ चित्र हेरी वर्णन गर्नुहोस् ।

२) पढौँ र बुझौँ
मेरो गाउँ छिमेक

रमेश सल्ली गाउँमा बस्छ । सल्ली गोदावरी नगरपालिका मा पर्छ । यो गाउँको छिमेकी गाउँ सिम, चाप हुन् । सल्ली गाउँ वडा नं १२ भित्र पर्ने गाउँ मध्ये पहाडी गाउँ हो ।

३) चित्र हेरेर उत्तर दिनुहोस् ।

चित्र नं. १

चित्र नं. २

चित्र नं. ३

क) चित्र १ मा मानिसहरु के गरिरहेका छन् ?
ख) चित्र २ मा के भईरहेको छ ?
ग) कुन चित्रमा ताल छ ?

अभ्यास :

जोडा मिलाउनुहोस् ।

ताल	
मन्दिर	
घर	
पहाड	
मानिस	

कथा सुनौं:

रमेश बास्कोटा गाउँमा बस्छन् । उनी कक्षा १ मा पढ्छन् । उनका साथी केशरी पनि १ कक्षामा नै पढ्छन् । रमेशको छिमेकी गाउँ बसन्तपुरमा केशरीको घर छ । दुवैको गाउँ एउटै वडा नं ४ मा पर्छ । दुवै जना गाउँकै सरकारी विद्यालय राष्टिय मा. वि. बास्कोटामा पढ्छन् ।

विद्यालयको प्रार्थना सभा

अभ्यास

अ. तलका प्रश्नहरुको उत्तर भन्नुहोस् ।

१. रमेश कहाँ बस्छन् ?

२. तपाईँको घर कुन गाउँमा पर्छ ?

क्रियाकलाप :

हेरौँ र चिनौँ:

पाठ : २ हाम्रो सम्पदा

१) गीत गाऔं

साथी मेरो साथी
घुम्न जाउँ माथि

नायलको तालैमा
हरि दाइ पौडेछन्
ग्वासी मन्दिर जानलाई
राधा कृष्ण दौडेछन ।

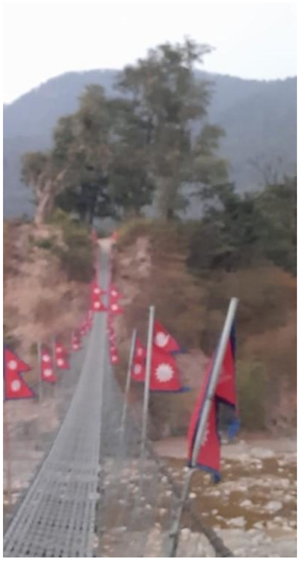

साथी मेरो साथी
घुम्न जाउँ माथि
झोलुंगेको पुलमा
बिरु दाइ रमाए
रमाले पुल हल्लाउँदा
डराइ हात समाए ।

२) हेरौ र चिनौः

अभ्यासः

अ. तलका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् :

१) तपाईंको वरपर रहेका कुनै दुईवटा धार्मिक स्थलको नाम भन्नुहोस् ।

२) मन्दिरमा हामी के गर्छौ ?

३) जंगलमा के के हुन्छन् ?

३) कथा सुनौं ।

ए रमिला ! भोलि गाउँमा ग्वासी मेला छ । तिमी पनि आउ है । अहँ: मत सानो मान्छे । खोला तर्न सक्दैन । झोलुंगे पुलमा डर लाग्छ । नरिसाउ है कोपिला ।

उत्तर भन्नुहोस्:

क) मेला कहाँ छ ?

ख) नदीमा के छ ?

ग) डर कसलाई लाग्छ ?

घ) मेला हेर्न कसले बोलायो ?

४) प्राकृतिक वस्तुको चित्रमा ठिक (✓) लगाउनुहोस् :

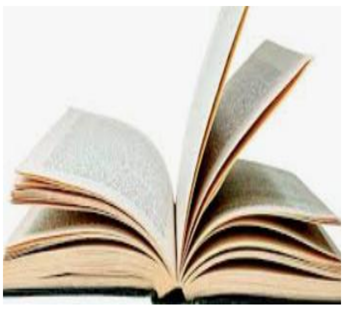

एकाइ ७ : हाम्रा क्रियाकलाप

पाठ १: स्थानीय खेल

लुकामारी

गट्टा

चुङ्गी

घरकुट्टी

तल दिइएका खेलहरु चिनेर नाम भन्नुहोस् ।

अ) उत्तर भन्नुहोस् ।

१) तपाईं घरमा कुन कुन खेल खेल्नुहुन्छ ?

२) तपाईंलाई कुन कुन खेल मनपर्छ ?

३) तपाईं कोसँग खेल खेल्नुहुन्छ ?

ग) रमाइलो गरौँ :

पाठ २: हाम्रा परम्परागत पेशा व्यवसाय

माथिको चित्रमा के-के देख्नुभयो ?

अ) उत्तर भन्नुहोस् :

१) तपाईँका घरका मानिस के के काम गर्छन् ।

२) तपाईँलाई कुन काम गर्न मन पर्छ ।

३) खेतीपाती गर्ने मानिसलाई के भनिन्छ ?

आ) खाली ठाउँ भर्नुहोस् ।

किसान, मूर्तिकार, मौरीपालन

१) विभिन्न वस्तुका मुर्ति बनाउने व्यक्तिलाई ....भनिन्छ ।

२) खेतीपाती गर्ने व्यक्तिलाई .... भीनन्छ ।

३) मह उत्पादन क्षेत्र ....हो ।

इ. जोडा मिलाउनुहोस् ।

१.		बाख्रा पालन
२.		मौरी पालन
३.		मूर्तिकार
४.		शिल्पकला

पाठ ३: स्थानीय प्रविधि

हेरौँ र चिनौँ ।

अभ्यास :

अ) उत्तर भन्नुहोस् ।

१) तपाईंको घरमा प्रयोग हुने स्थानीय प्रविधिको नाम भन्नुहोस् ।

२) जाँतो के कामका लागि प्रयोग गरिन्छ ?

आ) तपाईंको घरमा प्रयोग हुनै स्थानीय प्रविधिहरुमा ठीक चिह्न (✓) लगाउनुहोस् ।

क) ( )

ख) ( )

ग) ( )

घ) ( )

ङ) ( )

इ) जोडा मिलाउनुहोस् ।

हलोजुवा

ढिकी

कोल

जाँतो

घट्ट